

10. The TRIPS Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights, Marrakesh, Morocco on 15 April 1994.

11. Rudnik T.V. Some problems of question of defence of copyright in Ukraine / the Legal announcer. - 2012.

12. The Law of Ukraine on Copyright and Allied Rights – 16.08.2001 р. – №146

***Анотація.** З початком цифрової ери певна стабільність у сфері авторського права і суміжних прав була порушена. Спочатку це стало помітним на рівні застосування, а невдовзі – і на законодавчому рівні. Зрозуміло, що принципово нова ситуація стимулювала бурхливий розвиток технологій, через які виникли не тільки нові форми творчості, але й нові види використання об'єктів авторського права і суміжних прав, що й викликали нові проблеми.*

***Ключові слова:** Авторське право, медіа, суміжні права, цифрове середовище, міжнародне та українське законодавство.*

***Аннотація.** С началом цифровой эры была затронута определенная стабильность в сфере авторского права и смежных прав. Сначала это стало заметным на уровне применения, а вскоре - и на законодательном уровне. Понятно, что принципиально новая ситуация стимулировала стремительное развитие технологий, из-за которых возникли не только новые формы творчества, но и новые виды использования объектов авторского и смежного прав, что и вызвали новые проблемы.*

***Ключевые слова:** Авторское право, медиа, смежные права, цифровая среда, международное и украинское законодательство.*

УДК 377.125

Алімова А.Е.
аспірант,

РВНЗ «Кримський інженерно-педагогічний університет»

ФОРМУВАННЯ КЛАСТЕРНИХ СИСТЕМ ЯК НАПРЯМУ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ МОЛОКОПРОДУКТОВОГО ПІДКОМПЛЕКСУ АПК

***Анотація.** В статті розглянуті теоретичні аспекти створення кластерних систем в молокопродуктовому підкомплексі АПК, проаналізовані сучасні проблеми в створенні молочних кластерів, запропонована структура молокопродуктового кластера.*

***Ключові слова.** Конкурентоспроможність, кластерні системи, молокопродуктовий підкомплекс.*

Постановка проблеми. В умовах конкуренції та глобалізації досягнення рівня розвинених країн по показникам добробуту населення та ефективності

виробництва є неможливим без забезпечення розвитку основних секторів економіки України. Однією з галузей промисловості, яка забезпечує продовольчу та економічну безпеку є молокопродуктовий підкомплекс АПК. Саме тому, сьогодні постає питання формування та розвитку нових форм інтеграцій в АПК, а саме кластеризації агроформувань, які б сприяли підвищенню конкурентоспроможності молочного сектору та прискоренню темпів соціально-економічного розвитку країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання формування та розвитку нових форм інтеграцій в економіці, а саме кластерних структур, висвітлюються в працях вітчизняних вчених: Т.В. Божидарнік, Є.Савельєвої, Д.Лук'яненка, С.Соколенка, А.Філіпенка, Б.Кваснюка, І.Бураковського та інших. Ця проблема відображена також у роботах зарубіжних вчених: Д.Радеби, М.Портера, Д.Якобса, М.Кітінга, Е.Леммера, М.Енрайта, М.Сторпера, А.Маршала та інших. Разом з тим у вітчизняній науковій літературі не достатньо досліджена проблема економічної кластеризації, перспективи та наслідки формування і розвитку кластерних об'єднань в молочній галузі, їх роль в посиленні конкурентних позицій всіх суб'єктів кластерного формування, що вимагає проведення подальших досліджень у даній сфері.

Мета статті полягає в дослідженні теоретичних та прикладних аспектів проблеми формування кластерів у молокопродуктовому підкомплексі АПК, як напряму підвищення його конкурентоздатності.

Виклад основного матеріалу. На сьогоднішній день у молочній галузі України існує ряд проблем, вирішення яких є неможливим без впровадження нових форм інтеграцій в АПК, а саме, формування молочних кластерів, які сприятимуть створенню високотехнологічних та наукоємних об'єднань із замкненим циклом виробництва, створенню нових робочих місць різної класифікації та підвищенню конкурентоспроможності молокопродуктового підкомплексу в цілому.

Як показує практика найбільш конкурентоспроможних країн світу, ефективним механізмом підвищення конкурентоздатності є реалізація кластерної політики, яка включає комплекс законодавчих, адміністративних, економічних та інших заходів, направлених на формування та підтримку розвитку кластерів.

Дослідження сучасних поглядів на кластери як засобів підвищення конкурентоспроможності економіки дозволяє констатувати, що засновником кластерної теорії в її нинішньому розумінні став американський економіст, професор Гарвардської школи бізнесу Майкл Портер. Згідно з класичним визначенням М.Портера, *кластер* - це група географічно сусідніх взаємопов'язаних компаній (постачальники, виробники та ін..) і пов'язаних з ними організацій (освітні заклади, органи державного управління, інфраструктурні компанії), що діють у певній сфері та взаємодоповнюють один одного [3, с.356].

Таким чином, кластер – це територіально-обмежена концентрація тісно взаємопов'язаних підприємств та інститутів, діючих у рамках якогось окремого сектору економіки, яка створена на сонові історичних передумов з метою досягнення як спільних, так й індивідуальних конкурентних переваг.

У вітчизняному законодавстві нажаль не надається визначення поняття «кластер», класифікація його видів, особливостей створення та функціонування.

Відсутність нормативно-правового регламентування створення кластерної організації виробництва, визнання кластеру як самоврядного господарського об'єднання підприємств унеможлиблює поширення на нього існуючих та розробки нових, спеціалізованих програм державної підтримки.

Крім цього, існують окремі чинники, які ускладнюють розвиток аграрних кластерів в Україні (рис.1).

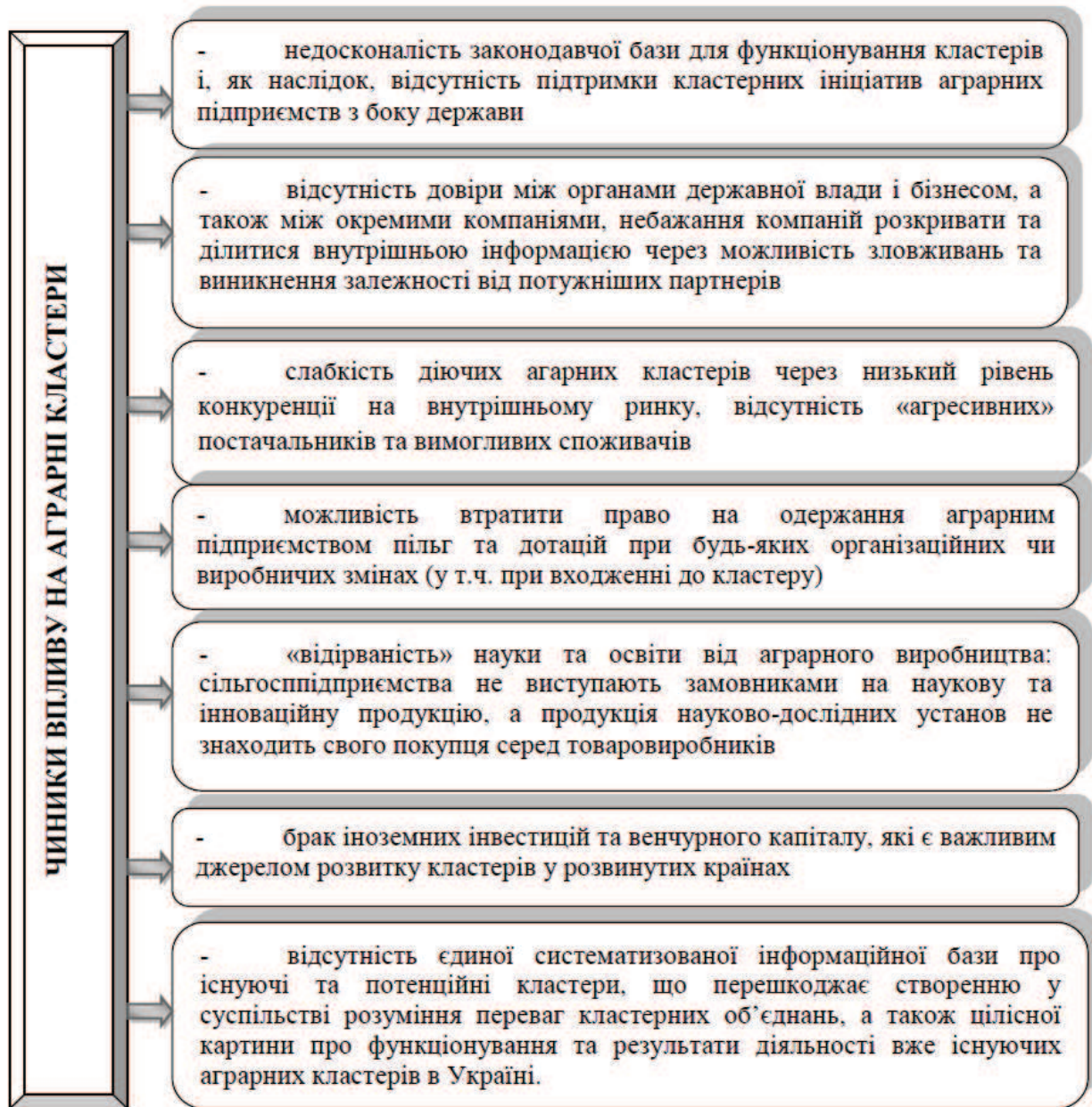

Рис.1 Чинники впливу на розвиток аграрних кластерів в Україні

Досвід країн ЄС свідчить, що кластеризація є однією з умов підвищення конкурентоспроможності економіки регіону та держав. Економіка Фінляндії повністю кластеризована, у ній виділено 9 кластерів, економіка Нідерландів розбита на 20 «мегакластерів», на основі функціонування яких визначено пріоритети інноваційної політики держави. У Данії функціонує 29 кластерів, у яких беруть участь 40 % усіх підприємств країни, які забезпечують 60 % експорту. В Австрії діють трансграничні кластери з Німеччиною, Італією, Швейцарією, Угорщиною, активізуються зв'язки з Францією і

Великобританією. У Німеччині створено промислові кластери, у Словенії прийнято стратегію зростання конкурентоспроможності промисловості, розроблено програму національного розвитку кластерів. Близько 60 міждержавних, регіональних, національних, громадських організацій об'єднані в Європейський кластерний альянс, який функціонує на основі Європейського кластерного меморандуму[1, с. 183-184].

Україні слід залучати світовий досвід розвитку кластерів і підтримувати кластерні ініціативи, у т.ч. в аграрній сфері. Нинішня ситуація, коли ініціаторами створення кластерів виступають дрібні товаровиробники, не є перспективною. Важливо розвивати територіальне бізнес-середовище на основі державно-приватного партнерства, яке базувалося б на використанні бізнесом сприятливих природно-кліматичних та територіально-економічних умов регіону з активною державною підтримкою ініціатив товаровиробників щодо розвитку соціальної та виробничої інфраструктури.

Як наслідок, в Україні існують лише поодинокі приклади практичного створення і функціонування аграрних кластерів, які переважно є ініціативою товаровиробників і засновані на основі досвіду, запозиченого ними із світової практики кластерного розвитку.

Дослідження та аналіз теоретико-методологічних підходів, зарубіжного та вітчизняного досвіду дозволяє визначити технологію формування молочних кластерів, яка передбачає три основних етапи (рис.2).

Таким чином, рекомендований алгоритм створення молочного кластеру сприятиме модернізації галузі та підвищенню конкурентоспроможності всіх суб'єктів-учасників кластерної системи, молокопродуктового підкомплексу та національної економіки в цілому. Крім цього, у молокопродуктовому кластері, всі учасники знаходяться між собою у тісних взаємовідносинах. Схема взаємодії потенційних учасників молочного кластеру представлена на рис.3.

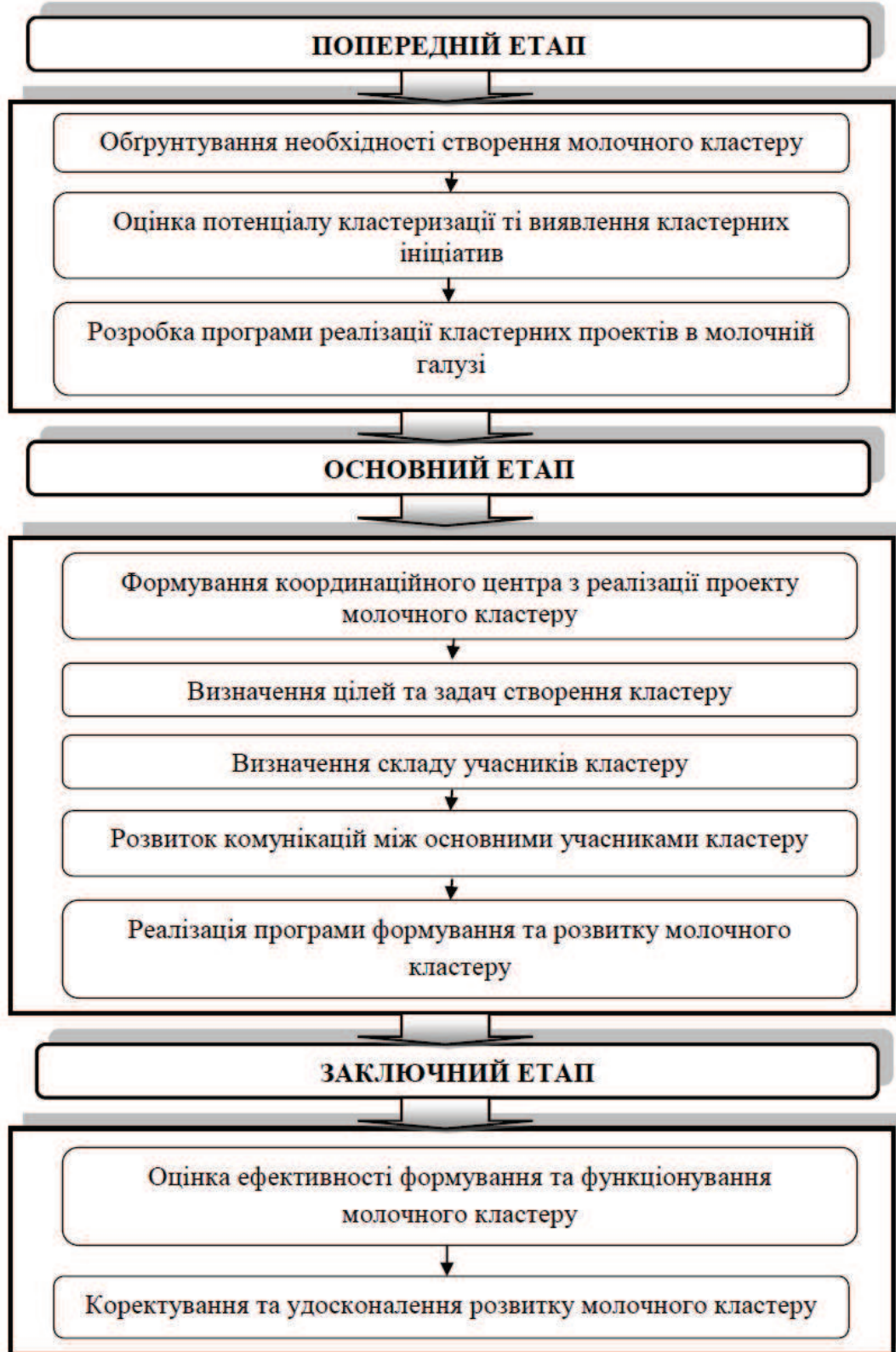

Рис.2 Алгоритм створення молочного кластеру

Рис.3 Схема молокопродуктового кластеру

В результаті дослідження було встановлено, що молокопродуктові кластери сприятимуть підвищенню конкурентоспроможності галузі шляхом впливу на конкурентну боротьбу трьома засобами: за допомогою підвищення продуктивності фірм та галузей, які входять до їх складу; шляхом підвищення здатності до інновацій і, таким чином – продуктивності; за допомогою стимулювання нових бізнес-процесів, які підтримують інновації та розширюють границі кластеру. Участь у молочному кластері надає також переваги в доступі до нових технологій, методів роботи або можливостей здійснення постачань. Підприємства-члени кластера швидше дізнаються про прогресивні технології, про доступність нових компонентів і обладнання, про нові концепції в обслуговуванні і маркетингу і т.п. та постійно стежать за цими аспектами, оскільки ці завдання полегшуються постійними взаємовідносинами з іншими членами кластера і особистими контактами. В протилежність цьому ізольований виробник має гірший доступ до інформації і вимушений при цьому

більше платити; для нього зростає також необхідність виділяти ресурси на досягнення нового знання в межах своєї власної структури [2, с. с.26-29].

Висновки. Виходячи з результатів проведеного дослідження було встановлено, що кластеризація молочного скотарства представляє собою рушійну силу ефективного розвитку економіки. Виробничі кластери є інноваційними системами, через те, що науково-технічний та соціально-економічний розвиток вимагає концентрації національних ресурсів. Формування конкурентоспроможних галузевих кластерів дозволить визначити пріоритетні напрями економічного розвитку регіонів, створити умови і механізми для інвестиційно-інноваційної діяльності, залучити додаткову робочу силу з урахуванням масштабу реалізації продукції в умовах ринкової конкуренції.

Література:

1.Ткаченко В.Г. Кластеры в системе аграрного производства: сущность и значение в реализации инновационной политики государства. / В.Г. Ткаченко, В.И. Богачёв // Вісник економічної науки України. – 2011. – № 2. – с. 183-184.

2.Назаренко С.А. Кластерний механізм підвищення конкурентоспроможності регіону/ С.А.Назаренко// СТАЛИЙ РОЗВИТОК ЕКОНОМІКИ: Всеукраїнський науково-виробничий журнал. – 2011. - №3. – с.26-29.

3. Портер, М. Международная конкуренция / М. Портер; пер. с англ. – М.: Международные отношения, 1993. – 896 с.

***Аннотация.** В статье рассмотрены теоретические аспекты создания кластерных систем в молокопродуктовом подкомплексе АПК, проанализированы современные проблемы в создании молочных кластеров, предложенная структура молокопродуктов кластера.*

***Ключевые слова.** Конкурентоспособность, кластерные системы, молокопродуктовый подкомплекс.*

***Summary.** The article deals with the theoretical aspects of cluster systems in dairy sub agribusiness analyzed current problems in the creation of clusters of milk, milk products proposed structure of the cluster.*

***Key words.** Competitiveness, cluster systems, dairy production.*